

ברוך השם | הנה זה משיח בא

אריכות התפילה שייכת לכולם

מאמר דא"ח כבוד קדושת אדמו"ר מלך המשיח
שבת פרשת נח ה'תשכ"ה

הוצאה מיוחדת

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מאמר שבת פרשת 'נח' ה'תשכ"ה \\ בלתי מוגה

עבודת התפילה מעוררת את האהבה.. בעלי עסקים צריכים להאריך בתפילה בשבת ויום-טוב, יותר מיושבי אוהל. גם מי שלא יודע מספיק חסידות, מוכרח להתפלל באריכות דווקא. כפשוט שגם יושבי אוהל. כולם צריכים להאריך בתפילה!

מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה¹, ומבאר רבינו הזקן ב'תורה אור' דפרשתנו² ('די חסידישע סדרה') שמים רבים הם כל טרדות הפרנסה והמחשבות שבענייני עולם הזה כו', ועם כל זאת לא יוכלו לכבות את האהבה, שהוא בחינת האהבה המסותרת שיש בכל נפש מישראל בטבע כו' (ועל דרך זה בנוגע לאהבת הקדוש ברוך הוא לנשמות ישראל), והמים רבים הנזכרים לעיל לא יוכלו לכבותה מלהיות תמיד בבחינת אהבה כו'.

ואדרבה, על ידי המים רבים הנזכרים לעיל נעשה תוספות עילוי בעבודה, שלכן נקראים המים רבים בשם מי נח³, נח מלשון 'נייחא דרוחא'⁴, כיון שעל ידם נעשה תוספת עילוי. וכמשל הידוע (המבואר במקום אחר⁵) ממים ההולכים כו', שכאשר יש סתימה שמונעת את הילוך המים, הנה סוף כל סוף, כשמצטברים ריבוי מים, הנה לא אז בלבד שהמים בוקעים את הסתימה, אלא אדרבה, שעל ידי הסתימה נעשה הילוך המים בתוקף יותר, ועד שגם הסתימה עצמה זרמת עם המים ומוסיפה בתוקף הליכת המים. ועל דרך זה בנוגע להעלם וסתימה דמים רבים הנזכרים לעיל, דקאי על נפש הבהמית בכלל וטרדות הפרנסה בפרט, שדווקא על ידם באה הנשמה למדרגת האהבה ד'בכל מאד'⁶.

והנה הדרך לזה (שלא אז בלבד שהמים רבים לא יכבו את האהבה, אלא אדרבה, שיעוררו אהבה עמוקה יותר) היא – 'בא אל התיבה'⁷, היינו, לבוא ולהיכנס בתיבות התפילה⁸, כיון שתפילה פועלת ענין האהבה. וכמבואר באריכות בקונטרס העבודה⁹, שעיקר העבודה הוא ענין האהבה, דלית פולחנא כפולחנא דרחימותא¹⁰ (והיינו, שענין היראה אינו שייך לעבודת התפילה דווקא, שהרי יראה צריכה (ויכולה) להיות כל היום, ואילו עבודת התפילה היא לעורר את ענין האהבה).

וממשיך ב'תורה אור' שם: 'זוהו טעות הבעלי עסקים שבדעתם שאין יכולים להתפלל כל כך כמו היושבי אוהלים, כי אדרבה, נהפוך הוא, שהם יכולים להתפלל יותר, כי יתרון האור הוא מתוך החושך דווקא כו'". וזהו גם מה שכותב ב'אגרת הקודש'¹¹ שבשבתות וימים טובים שגם בעלי עסקים יש להם פנאי, הנה עליהם מוטל ענין עבודת התפילה ביתר שאת ויתר עז. ומובן, שבכדי שתוכל להיות עבודת התפילה בשבתות וימים טובים, בהכרח שתהיה עבודה זו גם בימי החול, שהרי דווקא מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת¹², וכמו בנוגע לאכילה דשבת כפשוטה, כך גם בנוגע לתפילה דשבת, שהרי תפילות דשבת וסעודות דשבת שייכים זה לזה, כמבואר בחסידות¹³ שתפילות דשבת הם בדוגמת ברכות על הסעודות. ומזה מובן, שגם בימי החול צריכה להיות 'עבודת התפילה' (גם אצל בעלי עסקים). אלא שבימי החול, כיון שאין להם פנאי, אזי העבודה אינה באריכות בזמן כל כך, והעיקר היא הכוונה, טוב מעט בכוונה [נויש לומר אשר קצת אריכות (גם בזמן) צריכה להיות גם בימי החול, ורק לא ירדו לפני התיבה, כיון שאינם יכולים להאריך כל כך עד שיוציאו גם אחרים ידי חובתם, דכיון שישנם כאלו שיש להם פנאי להאריך יותר, כמו מלמדים או סמוכים על שולחן אביהם, הרי מוטב שהם יהיו העוברים לפני התיבה].

ומזה מובן הוראה נוספת, שאצל יושבי אוהלים הנה מלכתחילה אין מקום לטעות כזו, והיינו, שרק אצל בעלי עסקים יכולה להיות טעות שאין יכולים להתפלל כל כך כמו היושבי אוהלים, אבל יושבי אוהלים, הנה אפילו אצלם גופא, אף שאדם קרוב אצל עצמו¹⁴, לא יכולה להיות טעות כזו. ואם ישנם יושבי אוהלים שאינם מאריכים בתפילה, הנה מה'תורה אור' הנזכר לעיל יודעים שאין נתינת מקום לטעות כזו שאינם צריכים להאריך בתפילה. ומה שיש כאלו שחושבים שכיון שכבר משך זמן שאינם מאריכים בתפילה ואין מוחים על זה, הרי זו ראייה שמסכימים עם הנהגתם, הרי כבר הובהר הדבר מאז, על ידי רבינו הזקן ב'תורה אור', שאין נתינת מקום לטעות בזה, והרי זה ענין שבינו ובין רבינו הזקן.

ואם יש לו טעמים להנהגתו - זאָל ער זיך אויס'טענה'ן עם רבינו הזקן, אם טענתו היא אמנם תירוץ, או שאינה אלא אמתלא [ואם הוא כזה שביכולתו אויס'טענה'ן זיך - הנה במקום לנצל זאת על ההימנעות מעבודת התפילה, מוטב לנצל זאת על תוספות הבנה בחסידות כו']. ואכן צריכה להיות אריכות בזמן. ואלו שחושבים שיכולים לפעול זאת במיעוט זמן, 'טוב מעט בכוונה' – אין האמת כן, אלא כאשר ממעטים בזמן, אזי חסר גם בכוונה, ובאמת יש צורך בהתבוננות הדורשת אריכות זמן. והראיה, מדברי רבינו הזקן ב'אגרת הקודש' שיש להאריך בתפילה 'ערך שעה ומחצה לפחות', ואם היו יכולים לפעול זאת במיעוט זמן, לא היה רבינו הזקן דורש – ובפרט בתוקף כזה – דווקא אריכות זמן.

ועוד זאת בנוגע ליושבי אוהלים, שאם הם אינם מאריכים בתפילה, הרי זה פועל גם על אחרים שלמדים מהם, ובקל וחומר: אם היושב אוהל שיש לו פנאי, מתפלל במשך זמן מסויים, הרי מי שאין לו פנאי, יכולה להיות תפלתו במשך זמן קצר מזה. ועד כדי כך, שפעם היו אומרים, שכדאי אפילו לישון חצי שעה תחת הטלית, כדי שהרואה יחשוב שהוא מתבונן בעניין עמוק, ובגלל זה יעשה גם הוא כן. כלומר: גם כאשר חסר אצלו – יש להשתדל שתהיה הפעולה על הזולת (אף שלכתחילה הרי צריך להיות – כהסגנון הידוע 'יהי רצון שיפעול בי ובהשומעים').

ויש להוסיף בביאור דיוק הלשון 'בעלי עסקים ויושבי אוהלים' (לשון רבים), ולא בעל עסק ויושב אוהל (לשון יחיד). ובהקדמה, שאף שאין זה מה שכתב רבינו הזקן בעצמו, מכל מקום, כיון שה'צמח צדק' בחר הנחות אלו והדפיסם ב'תורה אור' ו'ליקוטי תורה'¹⁵, הרי זה בוודאי בדיוק. ובפרט אשר (אגרת הקודש דה'צמח צדק'¹⁶) הרבה מהם שם רבינו ז"ל בעצמו עין עיונו עליהם והגיהם. וביותר יש לדייק מה שכתוב 'יושבי אוהלים', לשון רבים, על פי חסידות. דבשלמא מה שכתוב 'בעלי עסקים', לשון רבים, הרי זה לפי שהעסקים הם בענייני העולם, שזהו עניין רשות הרבים, טורי דפרודא¹⁷, אבל (יושבי) אוהלים, שקאי על אוהלים של תורה, הרי התורה היא תורה אחת¹⁸, ענין של אחדות, ולמה נאמר אוהלים לשון רבים. ויובן בהקדם הביאור במה שכתוב¹⁹ 'ועקב איש תם יושב אוהלים', ופירושו רז"ל²⁰ 'אהלו של שם ואהלו של עבר', שמרמז גם על תורה שבכתב ותורה שבעל פה, כפי שמבאר ה'צמח צדק' ב'אור התורה'²¹ שאהלו של שם קאי על תורה שבכתב, דכל התורה שמותיו של הקדוש ברוך הוא, ואהלו של עבר קאי על תורה שבעל פה, מלשון עובר עלינו²², שהוא עניין המשכת וגילוי תורה שבכתב.

ומלשון ה'תורה אור' בנוגע ל'טעות הבעלי עסקים שבדעתם שאין יכולים להתפלל כל כך כמו היושבי אוהלים', שמדבר אודות יושבי אוהלים בסמיכות ובאותו סגנון כמו אודות בעלי עסקים, מובן, שבשניהם אותה כוונה. והיינו, דכשם שבנוגע לבעלי עסקים הכוונה היא לא רק למי שיש להם כמה עסקים (לשון רבים) דווקא, אלא גם למי שיש להם רק עסק אחד, כך גם בנוגע ליושבי אוהלים (שאצלם אין מקום מלכתחילה לטעות, כנזכר לעיל) הכוונה היא לא רק למי שיושב בשני האוהלים דתורה שבכתב ותורה שבעל פה, אלא גם למי שיושב רק באוהל אחד, היינו, שלימודו בתורה הוא רק באופן אחד, בתשורה שבעל פה לבד או בתורה שבכתב לבד, הנה גם אצלם אין מקום מלכתחילה לטעות הנזכרת לעיל.

והנה, החילוק בין תורה שבכתב לתורה שבעל פה הוא, שתורה שבכתב עיקרה אותיות, ולכן אפילו עם הארץ שלא ידע מאי קאמר' מברך ברכת התורה בעלייתו לקריאה בתורה שבכתב²³, ואילו תורה שבעל פה עיקרה הבנה והשגה, ולא נוגע כל כך האותיות, ואדרבה, הסימן שהבין את העניין בטוב הוא דווקא כאשר מבאר העניין באותיות שלו. והיינו, שצריך להיות שמירת האותיות גם בתורה שבעל פה, ובכלל 'חייב אדם לומר בלשון רבו'²⁴, כי בלשון הרב יש עוד כמה וכמה עניינים שלא השיג עדיין, ואם ידע את העניין רק בסגנון שלו, לא יהיו כלולים בזה כל העניינים הנזכרים לעיל, אבל, הסימן לכך שהשיג על כל פנים חלק מהעניינים, הוא, כאשר מבאר העניין באותיות שלו דווקא.

ועל פי זה יש לכאר ההוראה מלשון ה'תורה אור' 'יושבי אוהלים', לשון רבים. דהנה, ישנם החושבים שבכדי להתפלל באריכות יש צורך בריבוי מאמרים דווקא, ולהבין אותם בטוב על ידי לימוד בעיון וכו'. אבל כאשר מכמה סיבות לימוד החסידות אצלו הוא רק באופן דלמיגרס, ללא הבנה עמוקה, וגם לא למד ריבוי חסידות – אזי אינו שייך ל'עבודת התפילה'. ועל זה באה ההוראה, שאפילו מי שיושב באוהל דתורה שבכתב בלבד, והיינו, שלומד חסידות באופן דלמיגרס, ועד לאופן שהוא על דרך אמירת אותיות – הנה גם אצלם בפשיטות גמורה, באופן שאין מקום לטעות, שיכולים וצריכים לעסוק בעבודת התפילה כמו אלו שלימוד החסידות שלהם הוא באופן דתורה שבעל פה, בעיון ובהעמקה כו'. וגם זה היושב באוהל דתורה שבעל פה, שיש לו הבנה עמוקה בתורה – מוכרח לעבודת התפילה, וכמאמר חז"ל²⁵ 'כל האומר אין לי אלא תורה כו', כי אם תפילה גם כן²⁶.

וזוהו מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה גו', שעל ידי העסק בעבודת התפילה, הן אצל יושבי אוהלים והן אצל בעלי עסקים, הנה לא זו בלבד שמתבטלים המים רבים, כל הטרדות המבלבלות, שישנם לא רק אצל בעלי עסקים אלא גם אצל יושבי אוהלים, אלא אדרבה, כאמור לעיל, שעל ידי המים רבים נעשה תוספות עליו בעבודה. וזהו גם מה שכתוב בסיום הכתוב שסוף כל סוף מביאים המים רבים לידי כך שאם יתן איש את כל הון ביתו באהבה – אהבת בכל מאדך – בוז גו', כמבואר העניין ב'תורה אור'²⁷. ועד שזה מביא להענין דאחות לנו קטנה²⁸, שהוא עניין ההתאחדות דאחותי, שהיא מדריגה נעלית ביותר, והיינו, שגם לאחרי האהבה דבכל מאדך ישנם כמה מדריגות, הנה נוסף לזה שעל ידי המים רבים באים לאהבה דבכל מאדך כנזכר לעיל, באים על ידה גם להדרגא דאחותי. ועד שבאים למה שכתוב (בסיום הכתוב²⁹) ביום שידובר בה – שידובר ממילא ומאליו, שענינו בתפילה היא הדרגא ד'אד' שפתי תפתח ופי (רק) יגיד (וימשיך) תהילתך³⁰, ובתורה הרי זה בחי' איתקור מלשון איתמר, שנלמד ממילא³¹, כמו שכתוב³² תען לשוני אמרתך, כעונה אחרי הקורא³³.

* על פי ליקוטי שיחות חלק ה' עמוד 288 ואילך

(22) מלכים-ב, ד, ט.
 (23) הל' ת"ת לאדה"ז ספ"ב.
 (24) ברכות מז, א, ושי"נ.
 (25) ראה יבמות קט, ב, לקו"ת ויקרא ה, א.
 (26) עיין קונטרס עץ החיים פ"ב.
 (27) שם, ב, י"ד, א-ב.
 (28) שה"ש שם, ח.
 (29) ראה תו"א שם ט, ג, י"ד, ב.
 (30) תהלים נא, יז, וראה ד"ה אד' שפתי תרכ"ח.
 (31) כמבואר בלקו"ת פי נשא (כב, ב, כה, ב).
 (32) תהלים קיט, קעב.
 (33) ע"פ סוכה לח, ב, וראה תו"א יתרו סז, ב.
 ליקוטי תורה שה"ש מד, ב, ובכ"מ.

(12) ע"ז ג, א.
 (13) דרמ"צ מצות אכילת קדשי קדשים.
 (14) יבמות כה, ריש ע"ב, ושי"נ.
 (15) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהור"י"צ.
 ח"ד ע' תקס"א ואילך. "היום יום" יד אדר א.
 (16) הועתקה בהקדמת המו"ל לדרמ"צ. ולאח"ז – באגרות קודש אדמו"ר הזקן ח"א ע' שלד.
 הועתק ב"היום יום" ג שבט.
 (17) ראה תניא ספ"ג.
 (18) בא יב, מט, ועוד.
 (19) תולדות כה, כז.
 (20) רשי"י שם.
 (21) תולדות קמה, ב.

(1) שה"ש ח, ז.
 (2) ח, ג ואילך.
 (3) ישעי' נד, ט – הפטרת פרשתנו.
 (4) ראה זח"א נח, ב, ב"ר פ"ל, ה.
 (5) לקו"ת מסעי צא, ג, סה"מ תרצ"א ע' שמג תרצ"ז ע' 244 ואילך.
 (6) ואתחנן, ו, ה.
 (7) ע"פ לשון הפסוק פרשתנו, יח, ז, א.
 (8) ראה כתר שם טוב הוספות ס"ט.
 וש"נ. תו"א שם ט, א.
 (9) פ"א פ"ג ואילך.
 (10) ראה זוהר ח"ב נה, ב.
 ח"ג רסז, א.
 (11) ס"א.

לחיזוק ההתקשרות ולזירוז התגלותו
של כבוד קדושת אדמו"ר שליט"א
נשיא דורנו מלך המשיח

לעילוי נשמת

הגה"ח הרב זלמן טוביה ע"ה אבלסקי
שליח הרבי מלך המשיח ורבה הראשי של מולדובה

יוצא לאור על ידי מערכת 'לחלוחית גאולתית'

אתר 'לחלוחית גאולתית': DID.LI/LGC770

להקדשות: LZMH20@GMAIL.COM | לרשימת הדיוור בדוא"ל: LGCH770@GMAIL.COM